

Vård- och omsorgsförvaltningen
Karin Bodlund
Epost: karin.bodlund@vasteras.se

Kopia till

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Återrapportering av uppdrag - Utredning av modellen för boendestöd

Förslag till beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapporten daterad 25 februari 2022 och lägger den till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Utifrån att två leverantörer sade upp sina kontrakt enligt LOV under våren 2021 beslutade förvaltningen att genomföra en summarisk utredning där några kommuners förfrågningsunderlag jämfördes med Västerås.

Nämnden tog del av rapporten i oktober 2021 och beslutade att förvaltningen skulle inkomma med vidare återkoppling i ärendet och arbeta vidare med det uppdrag som gavs förvaltningen under nämndens arbetsutskott 2021-10-06 §278 vilket var följande:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att *utreda modellen för boendestöd. Utredningen ska ta hänsyn till att förenkla för privata aktörer att erbjuda boendestöd samt att förstärka kvaliteten för individerna som är i behov av boendestöd.*

Det finns ett antal ”buggar” i systemet som gör denna insats svårbedömd i sin helhet. Några exempel:

- Svårigheten att göra en ”säker” bedömning av såväl behov som tid i samband med utredningen.
- Uppföljningen som inte sker i erforderlig omfattning utifrån arbetsbelastningen på biståndsenheten.
- Svårigheten att kunna kontrollera registrering av utförd tid när insatsen inte registreras i hemmet, s k efterregistrering.
- Differensen mellan utförarna i utförd tid. Varför är det så?
- Insatsens komplexitet i såväl form av innehåll som variationer i mottagarnas motivation till att ta emot insatsen.

Ersättningsnivån är en för leverantörerna central fråga. Om nämnden ersätter utifrån beställd tid eller utger ersättning för ”bomtid” kommer nämndens kostnader väsentligen öka. *Möjligen* kan en kapiteringsmodell vara en väg att gå men dess för- och nackdelar behöver utredas först i så fall. Det är heller inte säkert att en sådan modell tillgodoser leverantörernas behov av intäkter om inte nämnden ökar denna budgetpost.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapporten daterad 25 februari 2022 och lägger den till handlingarna.

Vård och omsorgsförvaltningen
Karin Bodlund
Epost: karin.bodlund@vasteras.se

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Boendestöd – återrapportering av uppdrag

Bakgrund

Utifrån att två leverantörer sade upp sina kontrakt enligt LOV under våren 2021 beslutade förvaltningen att genomföra en summarisk utredning där några kommuners förfrågningsunderlag jämfördes med Västerås.

Förvaltningen läste översiktligt igenom och jämförde sex förfrågningsunderlag som har LOV inom boendestöd med varandra för att få en uppfattning om det fanns några väsentliga skillnader i kravställning och ekonomi. Vidare ställde förvaltningen uppföljande frågor till dessa kommuner och fick svar i varierande omfattning. Det var trots detta inte helt enkelt att göra en helt objektiv jämförelse mellan de olika kommunerna beroende på variationer kring målgrupp, kommunal struktur och andra avtalsvillkor

Beträffande ersättningen så kan det finnas vissa smärre variationer kring vad som ingår i den men i stort sett så drog förvaltningen slutsatsen att ersättningen i allmänhet täckte samtliga kostnader för uppdraget. Det fanns, i denna jämförelse, bara en kommun som betalade ut mer per timme än Västerås. En annan kommun betalade för beställd tid, övriga utifrån utförd tid. Vissa kommuner betalade för s k ”bomtid” (avböjda besök) andra gjorde det inte.

I Västerås finns det för närvarande fyra utförare varav två privata som utför boendestöd enligt LOV. Dessa är Aros stödgrupp, Personstöd Mälardalen, Skultuna kommunalstjänst och Västerås stad Vård och Omsorg.

På valfrihetswebben, en annonsplats för LOV-tjänster finns det för närvarande 14 förfrågningsunderlag enligt LOV, merparten inom Stockholmsområdet. Av 290 kommuner har således 14 kommuner valt att lägga ut boendestöd på LOV.

Nämnden tog del av rapporten i oktober 2021 och beslutade att förvaltningen skulle inkomma med vidare återkoppling i ärendet och arbeta vidare med det uppdrag som gavs förvaltningen under nämndens arbetsutskott 2021-10-06 §278 vilket var följande:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att *utreda modellen för boendestöd. Utredningen ska ta hänsyn till att förenkla för privata aktörer att erbjuda boendestöd samt att förstärka kvaliteten för individerna som är i behov av boendestöd.*

Boendestödets innehåll och kompetenskrav

Boendestöd är en biståndsbedömd insats. Det innebär att en biståndshandläggare i samband med utredningen tar reda på vad den enskilde behöver stöd i. När detta är klart gör handläggaren en bedömning av tidsåtgången för denna insats. Det är i jämförelse med att bedöma hemtjänsttid svårare att göra en bedömning av tidsåtgången av boendestöd. Det beror delvis på boendestödets art men även på att den enskildes egen motivation till att ta emot stödet kan variera, särskilt om ansökan ursprungligen initierats av annan än den sökande, exempelvis psykiatrin eller anhöriga. Optimalt borde således uppföljning av det fattade beslutet ske regelbundenhet men detta har inte varit möjligt utifrån rådande arbetssituation. Uppföljning sker cirka en gång om året.

Boendestödet kännetecknas av sociala och motiverande, pedagogiska, utåtriktade och återhämtande aktiviteter där den enskilde är delaktig i stödets alla processer. Boendestödet ska befrämja återhämtning genom ett stödjande och motiverande förhållningssätt. Återhämtning innebär att boendestödet och den enskilde arbetar sida vid sida tills den enskilde uppnår sitt mål med insatsen. Insatsen avslutas när den enskilde inte har behov av stödet längre. Aktiviteter inom boendestödet kan ibland utföras utanför bostaden i syfte att uppnå målet för insatsen.

Då boendestödet är ett återhämtningsinriktat stöd är målet att stödet fasas ut/upphör när den enskilde uppnått en sådan nivå av självständighet så att hjälpen inte längre behövs. Målgruppen som omfattas av stödet behöver inte sällan motiveras till att ta emot detta.

Målet för boendestödets insatser till målgruppen är att de ska ge den enskilde ett kvalificerat stöd för att minimera och kompensera effekten av funktionsnedsättningen, tills den enskilde kan fungera mer självständigt.

Det krävs således att personalen har kompetens kring hur man bemöter personer med psykisk- och intellektuell funktionsnedsättning. Man får räkna med att det kan ta en tid innan man blir ”inläppt” hos sina kunder. Det ställs därmed andra krav på kompetens än för att utföra insatsen hemtjänst vilket vidimeras av leverantörerna.

Av rapporten från Personligt ombud 2021 framgår att man beträffande boendestöd noterat brister i förståelsen kring funktionsvariation och målgrupp. Det finns även brister i förståelse/förmåga att leverera information och stödja klienten i att få ihop helhetsbilden på ett för klienten anpassat sätt.

Under 2021 inkom ett flertal klagomål på en av leverantörerna avseende utförandet av själva insatsen och tidsregistrering. BUA har följt upp detta.

Den nationella undersökningen funktionshinder 2020 visade dock en hög kundnöjdhet för boendestödet som helhet. Även tidigare undersökningar har visat samma resultat.

Förenkla för privata leverantörer

Förvaltningen talade med de två kvarvarande privata utförarna i mitten av december 2021.

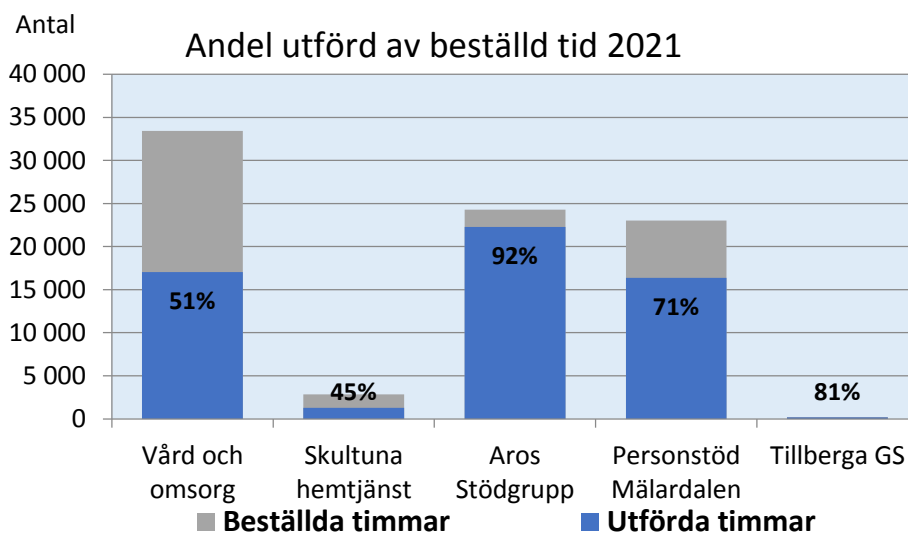
De framkom vid detta möte att leverantörerna upplevde att det var svårt att nå biståndsenheten ibland. Leverantörerna önskade också att biståndsenheten skulle vara mer lyhörda inför boendestödjarnas kunskaper om kunderna.

Leverantörerna beskrev också att de har svårt att få ihop ekonomin med nuvarande ersättning. På direkt fråga vilken ersättningsmodell de föredrar uppgav de att det skulle underlätta om de får betalt för beställd tid i stället för utförd tid eller för s k ”bomtid”. Förvaltningen bad också leverantörerna om att komma in med en beräkning på hur mycket ersättning de behöver för att ”gå runt” men har hittills inte fått något svar från dem.

Ekonomi

I december hade 551 personer beslut om insatsen boendestöd.

Nedan

De privata leverantörerna redovisar avsevärt högre andel utförd tid än de kommunala. Aros stödgrupp har till och med redovisat minst 100% utförd tid under fyra månader. Personstöd redovisar en lägre andel och minst utförd tid redovisar egenregin.

Utifrån den höga andelen utförd tid för Aros stödgrupp så skulle det inte innebära några större skillnader i intäkter vare sig de fick betalt för

”bomtider” eller för beställd tid. Personstöd, men framförallt egenregin skulle dock vinna på båda dessa alternativ.

Då boendestödet utförs utanför hemmet sker registrering av tid i efterhand eller på annan plats, alltså inte i den enskildes hem. Det innebär att förvaltningen har väsentligt svårare att kontrollera huruvida insatsen har bedrivits eller hur lång tid insatsen tagit i jämförelse om insatsen registrerats i hemmet

”Bomtid”

”Bomtid” är:

När den enskilde inte är hemma/eller på annan överenskommen plats vid avtalad tid och exempelvis inte har meddelat leverantören detta senast 24 timmar tidigare.

Ekonomisk beräkning

Antagandet i detta exempel är att det genomförs samma antal utförda timmar som 2021 (68 137 timmar).

Förvaltningen vet inte hur mycket ”bomtiden” uppgår till och har därför i denna beräkning utgått från Österåkers kommun där ”bomtiden” är ca 30 %.

Budget 2022 avseende utförda timmar boendestöd: **32 494 000 kronor**

Om leverantörerna ersätts för **beställd tid** kostar det **42 884 960 kronor** (98 360 timmar)

Om leverantörerna ersätts för **30 % ”bomtid”** kostar det **41 386 745 kronor**.

Differensen mellan att ersätta beställd tid och ”bomtid” är således inte särskilt stor.

Båda exemplen ger dock stora merkostnader för nämnden.

Ersättningsmodeller

I nuvarande ersättningsmodell, utförd tid, finns det inte några ekonomiska incitament för leverantören att arbeta för att stödet fasas ut eller upphör, alltså, om den enskilde uppnår en sådan nivå av självständighet så att hjälpen inte längre behövs. När så sker minskar eller upphör även intäkterna. Syftet med insatsen kolliderar således med ekonomiska intressen. För att öka detta incitament behöver det sannolikt utgå någon form av bonus till leverantören när den enskilde inte behöver hjälpen längre. Denna bonus behöver då minst motsvara de intäkter som den enskilde genererar vid erhållet boendestöd. Förvaltningen ser dock stora utmaningar i att ta fram främjande kriterier, dels utifrån vad som ska ”klassas” som ett godkänt resultat, dels hur den ekonomiska modellen ska utformas i så fall.

Det finns dock inte heller inte något egentligt incitament för den enskilde att kontakta leverantören om man av någon anledning inte kan genomföra det bokade besöket då insatsen är avgiftsfri. Enligt vad förvaltningen erfarit är det dock mycket ovanligt att kommuner tar ut en avgift för boendestöd. Förvaltningen förordar inte heller införande avgifter för denna insats.

Det finns ingen ”perfekt” ersättningsmodell. Olika modeller har olika effekter och konsekvenser. En ersättningsmodell som *kan* vara värd att utreda är en skapitering. Den går kort ut på att nämnden, utifrån en av nämnden beslutad ersättningsnivå, ersätter leverantören för varje enskild individ som erhåller boendestöd. Biståndsenheten i en sådan modell skulle enbart bedöma behovet men inte antalet timmar. Den enskilde och leverantören kommer överens om vad, hur, när och tidsåtgång. Vissa personer har behov av stöd i stor omfattning. Andra behöver mindre. Biståndsenhetens uppdrag blir att följa upp målen med insatsen – får den enskilde sina behov tillgodosedda? Nämnden skulle med denna modell få bättre kontroll på utflödet av ersättningen. Leverantören skulle få bättre kontroll på inflödet av ersättningen och således bättre planeringsförutsättningar för sina insatser. Det är dock inte säkert att en sådan modell tillgodoser leverantörernas behov av intäkter om inte nämnden ökar denna budgetpost. Modellen ger heller inte utföraren incitament för att avsluta insatsen. De 14 kommuner i landet som har LOV inom boendestöd har, såvitt förvaltningen känner till, valt att ersätta enligt beställd- eller utförd tid. Den senare modellen med eller utan möjlighet att få ersättning för ”bomtid”.

Bedömning

Det finns ett antal ”buggar” i systemet som gör denna insats svårbedömd i sin helhet. Några exempel:

- Svårigheten att göra en ”säker” bedömning av såväl behov som tid i samband med utredningen.
- Uppföljningen som inte sker i erforderlig omfattning utifrån arbetsbelastningen på biståndsenheten.
- Svårigheten att kunna kontrollera registrering av utförd tid när insatsen inte registreras i hemmet, sk efterregistrering.
- Differensen mellan utförarna i utförd tid. Varför är det så?
- Insatsens komplexitet i såväl form av innehåll som variationer i mottagarnas motivation till att ta emot insatsen.

Ersättningsnivån är en för leverantörerna central fråga. Om nämnden ersätter utifrån beställd tid eller utger ersättning för ”bomtid” kommer nämndens kostnader väsentligen öka. *Möjligen* kan en kapiteringsmodell vara en väg att gå men dess för- och nackdelar behöver utredas först i så fall. Det är heller inte säkert att en sådan modell tillgodoser leverantörernas behov av intäkter om inte nämnden ökar denna budgetpost.